

Innst. S. nr. 68

(2000-2001)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Kristin Halvorsen og Hallgeir H. Langeland om en målrettet og uavhengig undersøkelse av om gasskraftverk i Norge fører til reduserte eller økte utslipp av CO₂ i Europa

Dokument nr. 8:13 (2000-2001)

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Forslagsstillerne viser i dokumentet til at spørsmålet om bygging av gasskraftverk i Norge henger nøye sammen med spørsmålet om hvordan slike gasskraftverk påvirker utslippene i Europa og dermed totalt sett. Det vises til behandlingen av innstillingen til St.meld. nr. 29 (1998-1999) om energipolitikken, og til at det i den forbindelse ble lagt frem en juridisk betenkning fra lovavdelingen i Justisdepartementet. Videre viser forslagsstillerne til omgjøringen av utslippstillatelsene for gasskraftverkene til Naturkraft av oktober 2000.

Forslagsstillerne mener at man ikke kan si det er avgjørende sikkert at bygging og drift av norske gasskraftverk vil føre til reduserte utslipp totalt i løpet av sin levetid, eller ei. Disse forholdene bør klargjøres av en uavhengig faginstans som Statens forurensningstilsyn (SFT) eller det alleuropeiske miljøbyrået The European Environmental Agency EEA.

Følgende forslag fremmes i dokumentet:

"Stortinget ber Regjeringen ta initiativ til en målrettet undersøkelse om norske gasskraftverk vil redusere europeiske CO₂-utslipp i løpet av tidsperioden for gasskraftverkenes levetid, minimum 20 år."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Aud Blattmann, Gunn Karin Gjøl, Bent Hegna, Anders Hornslien, lederen Tore Nordtun og Torny Pedersen, fra Fremskrittspartiet, Øyvind Korsberg og Øyvind Vaksdal, fra Kristelig Folkeparti, Hilde Frafjord Johnson og Bror Yngve Rahm, fra Høyre, Bent Høie og

Jan Tore Sanner, fra Senterpartiet, Magnar Lussand, fra Sosialistisk Venstreparti, Hallgeir H. Langeland, og fra Venstre, Gunnar Kvassheim, viser til miljøvernministerens brev av 23. oktober 2000 til Stortinget om spørsmål fra komiteen om oversendelse av dokumentasjon på råd som er innhentet i forbindelse med forberedelsen av departementets omgjøring av Naturkrafts utslippstillatelser for gasskraftverkene på Kollsnes og Kårstø, og til miljøvernministerens brev av 18. oktober 2000 til Stortinget på bakgrunn av stortingsdebatten om St.meld. nr. 33 (1999-2000) og St.meld. nr. 8 (1999-2000) Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet og Høyre, understreker at de dokumenter som er oversendt til Stortinget viser at det er faglig godt grunnlag for det skjønn statsråden har utøvet ved omgjøring av utslippstillatelsene til Naturkraft i henhold til forurensingsloven. Flertallet vil peke på at beslutningen er i tråd med Stortingets konklusjoner og vedtak under behandlingen av energimeldingen, jf. St.meld. nr. 29 (1998-1999).

Flertallet viser for øvrig til Stortingets behandling av Dokument nr. 8:55 (1999-2000) om en uavhengig undersøkelse av reduksjon av CO₂-utslipp ved eventuell bygging av gasskraftverk i Norge, der forslaget i dokumentet fra samme forslagsstillere har samme meningsinnhold.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre vil understreke at Statens forurensningstilsyn er øverste faglige myndighet i forhold til forurensningsloven.

Disse medlemmer mener at så lenge SFT har denne myndigheten, bør de fritt få vurdere hvorvidt utslippene fra den planlagte byggingen av gasskraftverk på Kollsnes og Kårstø ligger innenfor dagens forurensningslov. Disse medlemmer mener det er underlig at SFT ikke har fått gjøre denne vurderingen. SFT har nå også besluttet å gi Industrikraft Midt-Norge tillatelse til å slippe ut 2,2 millioner tonn karbondioksid (CO₂) per år fra det planlagte gasskraftverket på Skogn. Den gitte begrunnelsen er en henvisning til departementet som har gitt SFT retningslinjer, i tråd med Stortingets vedtak i Innst. S. 122 (1999-2000), som sier at det ikke skal stilles strengere krav til CO₂-utslipp enn det som er vanlig i EØS-land.

Disse medlemmer merker seg at som følge av Stortingets vedtak i denne saken har altså SFT ikke fått mulighet til å komme med en selvstendig faglig vurdering av konsekvensene av økt utslipp av klimagasser, og hvorvidt dette ligger innenfor rammene av dagens forurensningslov.

Disse medlemmer vil minne om at Stortinget har vedtatt at utslippsvilkårene for gasskraftverk skal endres for å legge til rette for bygging av norske gasskraftverk. Disse medlemmer viser til at Stortinget også har vedtatt at dersom det ikke er mulig å endre utslippsvilkårene til gasskraftverkene innenfor rammene av dagens forurensningslov, skal forurensningsloven endres. I denne forbindelse viser disse medlemmer til en uttalelse fra Justisdepartementets lovavdeling av 6. mars 2000. Her sies det:

"dersom etablering av gasskraftverk medfører betydelige utslipp av klimagasser uten å føre til en tilnærmet tilsvarende reduksjon av utslipp eller miljøskader andre steder, kan det etter Lovavdelingens syn på denne bakgrunn reises ganske tungtveiende rettslige innvendinger mot å gi utslippstillatelse etter forurensningsloven."

I denne forbindelse vil disse medlemmer også vise til at Justisdepartementets lovavdeling legger vekt på hvilken sikkerhet - rettslig eller faktisk - man kan stille for at de totale utslippene vil gå ned. Lovavdelingen uttaler at det i en slik vurdering kreves:

"forholdsvis høy grad av sikkerhet for miljøfordelene vil inntre for at de skal gjøre det berettiget å gi tillatelse til en virksomhet som isolert sett vil medføre betydelige forurensende utslipp."

Videre legger disse medlemmer også vekt på at faglige instanser ikke er entydige i analysene om hvorvidt norske gasskraftverk vil medføre reduserte totalutslipp av klimagasser. Beregninger fra SSB og Stiftelsen Frischsenteret for samfunnsøkonomisk forskning viser at det er usikkert om gasskraftverk i Norge vil medføre lavere utslipp av klimagasser i Norden. Disse medlemmer peker på at det er knyttet stor usikkerhet til de beregninger som hittil er foretatt, og disse er basert på helt bestemte forutsetninger. Dette bekreftet forskerne som har utarbeidet rapportene på en høring i Stortinget 8. november 2000.

Departementet skrev i sin avgjørelse av 6. oktober 2000 at det etter departementets vurdering må anses som *mest sannsynlig* at gasskraftverkene vil føre til at CO₂-utslippene blir redusert. Disse medlemmer vil understreke at det er forskjell på *mest sannsynlig* og på en *rettslig og faktisk sikkerhet*, som Justisdepartementets lovavdeling mener må være tilstede. Disse medlemmer minner om at dersom en avgjørelse om bygging av gasskraftverk blir tatt i konflikt med Justisdepartementets lovavdeling på dette punktet, innebærer dette de facto et brudd på forurensningsloven.

Disse medlemmer viser til at Regjeringens saksbehandling i denne saken har vært tilfeldig, og at man har gitt ulik informasjon på ulike tidspunkter. Det vises til St.meld. nr. 33 (1999-2000) der Regjeringen mente at gjennomføringen av Stortingets vedtak om omgjøring av Naturkrafts utslippstillatelser for gasskraftverkene på Kollsnes og Kårstø ikke nødvendigvis gjorde en lovendring i forurensningsloven. Deretter kom det den 6. juni 2000 brev til komiteen, der departementet uttalte at vurderingene av om vilkårene for omgjøring etter forurensningslovens bestemmelser er oppfylt først kunne avklares utpå høsten etter en nærmere saksbehandling. Blant annet gjaldt dette definisjonen av BAT-kravene til NO_x etter IPPC-direktivet. Likevel kom departementet kort tid etter med en definisjon fra SFT som fastsatte NO_x-krav som etter disse medlemmers vurdering innebar en kraftig svekkelse av de opprinnelige utslippskravene til Naturkraft.

På bakgrunn av dette ser komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre det som viktig at det foretas en nærmere undersøkelse av om norske gasskraftverk vil redusere de totale nordiske eller europeiske utslipp av klimagasser. Resultatet av en slik undersøkelse vil også ha betydning for hvorvidt nye utslippsvilkår kan tillates innenfor rammene av dagens forurensningslov. For å få et best mulig beslutningsgrunnlag slik at det kan foretas en helhetlig vurdering, og på bakgrunn av den siste tids utvikling i de internasjonale klimaforhandlingene, er det viktig at en slik undersøkelse må se på utviklingen av utslippene i hele gasskraftverkenes levetid.

Disse medlemmer viser også til den utslippstillatelse som nå er gitt for bygging av gasskraftverk i Skogn i Nord-Trøndelag. Denne utslippstillatelsen vil øke de innenlandske utslippene av CO₂ med nye 2,2 millioner tonn, like mye som de planlagte gasskraftverkene på Kollsnes og Kårstø til sammen. Dette vil gjøre det enda vanskeligere å møte forpliktelsene iht. Kyoto-protokollen. Disse medlemmer ser sannsynligheten for at gasskraftverk i Skogn vil bli fulgt av flere søknader om gasskraftverk andre steder. Det er derfor av stor betydning å få gjennomført en uavhengig undersøkelse av om bygging av to eller flere gasskraftverk i Norge vil føre til økte eller reduserte totale utslipp av CO₂.

Disse medlemmer mener prosedyren for behandling av forslaget i Dokument nr. 8:13 (2000-2001) er underlig. I strid med vanlig praksis er forslaget ikke oversendt departementet for uttalelse - med den begrunnelse at departementet har uttalt seg om denne saken ved så mange anledninger.

Disse medlemmer mener dette er feil, og vil for det første peke på at det relevante departement ikke uttalte seg om forslaget innhold da det var til behandling i forrige stortingssesjon. For det andre er nå situasjonen for norske utslipp av drivhusgasser endret - gjennom tillatelsen til det nye gasskraftverket på Skogn i Sør-Trøndelag. Disse medlemmer minner dessuten om at de faglige rapportene fra SSB og Frisch-senteret kun forholder seg til to nye gasskraftverk - ikke tre eller flere. Situasjonen er dermed endret.

Disse medlemmer foreslår:

"Stortinget ber Regjeringen ta initiativ til en målrettet undersøkelse om norske gasskraftverk vil redusere europeiske CO₂-utslipp i løpet av tidsperioden for gasskraftverkenes levetid, minimum 20 år."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Dokument nr. 8:49 (1999-2000) fra representantene Carl I. Hagen og Øyvind Vaksdal om lovendring slik at forurensningsloven ikke skal gjelde den såkalte klimagassen CO₂. Dette forslag ble dessverre avvist av et flertall i Stortinget, og dette medfører at SFT fortsatt skal utøve den faglige myndighet mht. CO₂-utslipp innenfor forurensningslovens rammer. Spørsmålet om CO₂ skulle omfattes av begrepet gass i forurensningsloven ble i realiteten fastsatt av regjeringen Jagland, som henviste også denne gassen til behandling i SFT i henhold til bestemmelsene i forurensningslovverket.

Disse medlemmer mener at CO₂ ikke er forurensning, men at denne gassen inngår som en naturlig del av havet og atmosfæren i et kretsløp som består av fotosyntese i planter, biologisk virksomhet som pusting hos mennesker og dyr og ulike fysiske og kjemiske

prosesser. Disse medlemmer vil understreke at det ikke er påvist at CO₂ skader dyr eller menneskers helse, og at det på bakgrunn av dette er misvisende å karakterisere utslipp av CO₂ som en forurensning av atmosfæren.

Disse medlemmer er i likhet med en rekke forskere skeptiske til konklusjonene fra FNs klimapanel om at menneskeskapte CO₂-utslipp har innvirkning på klimaet, og vil også vise til at det bare er 3-4 pst. av de globale utslipp som er menneskeskapt.

Disse medlemmer mener på bakgrunn av dette at CO₂-utslipp ikke er til hinder for å bygge ut gasskraft i Norge, og viser for øvrig til Fremskrittspartiets merknader ved behandling av Energimeldingen, jf. St.meld. nr. 29 (1998-1999).

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Kristelig Folkeparti, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Venstre:

Stortinget ber Regjeringen ta initiativ til en målrettet undersøkelse om norske gasskraftverk vil redusere europeiske CO₂-utslipp i løpet av tidsperioden for gasskraftverkenes levetid, minimum 20 år.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument nr. 8:13 (2000-2001) - forslag fra stortingsrepresentantene Kristin Halvorsen og Hallgeir H. Langeland om en målrettet og uavhengig undersøkelse av om gasskraftverk i Norge fører til reduserte eller økte utslipp av CO₂ i Europa - avvises.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 1. desember 2000

Tore Nordtun
leder

Bent Høie
ordfører

Aud Blattmann
sekretær